

Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences

| cuspor.cumhuriyet.edu.tr |

Founded: 2020

Available online, ISSN: 2717-8919

Publisher: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

THE EFFECT OF TRADITIONAL CHILDREN'S GAMES ON BODILY INTELLIGENCE

Oğuzhan Çalı^{1,a*}, Rahmi Yıldız^{2,b}¹Milli Eğitim Bakanlığı, Sivas, Turkey²Milli Eğitim Bakanlığı, Sivas, Turkey

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 23/12/2023

Accepted: 23/01/2024

Copyright © 2017 by Cumhuriyet
University, Faculty of Sports
Science. All rights reserved.

ABSTRACT

Regular exercise and physical activity have great benefits for the elderly, and promoting physical activity among this population helps to maintain their basic functions and health. This study aimed to investigate the impact of exercise as a supplement on the quality of life of elderly men residing in the Maku Free Zone. The elderly participants were divided into an experimental group (EG) and a control group (CG). The experimental group underwent a 12-session exercise program, involving 65 minutes of exercise per week, while the control group was placed on a waiting list for two months. Information was collected using a quality of life questionnaire (EQ-5D), and the research data were analyzed using ANOVA. The results revealed that the experimental group (EG) exhibited better scores on quality of life measures compared to the control group (CG). Mobility emerged as the dimension most independently correlated with exercise participation. In light of these findings, relevant authorities should take decisive action to create environments that promote participation in sports and lifelong physical activity for the elderly.

Keywords: Secondary school, Games, Traditional children's games, Kinesthetic intelligence

GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARININ BEDENSEL ZEKÂYA ETKİSİ

Süreç

Geliş: 23/12/2023

Kabul: 23/01/2024

Öz

Araştırmanın amacı, geleneksel çocuk oyunlarının ortaokul öğrencilerinin bedensel zekâlarına etkisini incelemektir. Çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Sivas Ulaş ilçesi Vali Lütfi Tuncel Ortaokulunda öğrenim gören 50 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubuna Geleneksel Çocuk Oyunları Federasyonu tarafından belirlenen geleneksel çocuk oyunlarından; seksek, yakan top, mendil kapmaca, halat çekmece, çuval yarışı ve tombik oyunları oynatılmıştır. Veri toplamak amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve öğrencilerin bedensel zekâlarını ölçmek için "Çoklu Zekâ Alanları Envanteri" kullanılmıştır. Araştırma öncesinde envanterin Bedensel Zekâ boyutuna yönelik geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Deney grubuna 10 hafta boyunca, hafta da 4 saat oyun programı uygulanmıştır. Verilerin analizinde, aritmetik ortalama, frekans, standart sapma ve korelasyon betimsel analizleri kullanılmıştır. Ön test-son test puanları için, parametrik olmayan testlerden Wilcoxon testi, bedensel zekâ puanlarının ikiye katlanmasında ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır. 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda geleneksel çocuk oyunlarının ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin, bedensel zekâ puanlarının da artış sağladığı görülmüştür. Öğrencilerin cinsiyet, yaş ve spor yapma değişkenlerine göre bedensel zekâ puanlarında ise anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür. Çocuğun tüm gelişim alanlarına etkisi olan oyun, bedensel olarak çocuğun kendini tanımasını ve daha aktif ve sağlıklı hayat sürmesini sağlar. Bu bulgulardan hareketle, ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programında, çocukların bedensel zekâsının gelişmesini destekleyecek geleneksel çocuk oyunlarına daha çok yer verebilirler.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul, Oyun, Geleneksel çocuk oyunları, Bedensel zekâ Kalitesi.

^a oguzchali@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0001-6521-9714>

^b ryildizsivas@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0001-9789-7157>

How to Cite: Çalı, O., & Yıldız, R. (2023). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Bedensel Zekâya Etkisi. *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, 4(3):94-101

Giriş

Eğitim, bireylerin toplum içerisindeki statülerini, sosyal yaşantısına ve öğrenme hayatlarına etki ettiği bir süreç olarak bilinmektedir. Bu sürecin etkili olmasının ana etkeni zamanın en verimli şekilde kullanılmasıdır (Yaşartürk ve Bilgin, 2018). Eğitim insanların hayatlarında önemli bir yere sahiptir. Başta aile hayatımız olmak üzere, iş hayatımız ve sosyal çevrelerimiz gibi birçok önemli faktör üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır (Yaşartürk ve Yılmaz, 2019). Bu nedenle eğitim, etkinlikler şeklinde, insanlarda istendik yönde davranış değişikliği oluşturma ve değerlendirme sürecidir (Şimşek, 2007). Bu sürecin istenilen hedeflere ulaşabilmesi için yapılan planlanma ve uygulama karşımıza öğretim kavramını çıkarmaktadır (Şimşek, 2007). Eğitimin içerisinde öğretimin olabilmesi için öğretene, öğrenen, öğretim ortamı ve öğretim materyallerinin olmasının yanı sıra öğretim işini daha verimli hale getirmek amacıyla destekleyici etkenlerin bulunması gerekmektedir (Yüksel, 2011). Öğretim süreci boyunca öğrenenin davranışları ve aktif katılımı çok önemlidir. Öğrenme ortamları öğreneni rahatlatıcı, meraklandırıcı ve bir o kadar keşfetme temelli ortamlar oluşturularak davranışlarını ve katılımlarını olumlu yönde etkileyecek şekilde düzenlenmelidir (Yüksel, 2011; Özgün, Yaşartürk, Ayhan ve Bozkuş, 2017). Öğrenene rahat hareket etme ortamı sağlayan, öğrenenin duyuşsal ve bilişsel becerilerinin özgürce gelişmesine imkân sağlayan faktörlerden biri de oyundur (Özyürek ve Çavuş; 2016; Uskan ve Bozkuş, 2017). Oyun; çocukların en doğal halleri ile psikolojik doyumlarını sağlayan bir uğraştır (Akandere, 2003). Oyunun hayatımızın birçok yerinde önemli bir yeri vardır (Yüksel, 2006). Oyun çocuklar da fiziksel, bilişsel, sosyal, psikolojik ve duyuşsal gelişimler sağlamakta olup, onlara iyi davranışlarla birlikte olumlu alışkanlıklar da kazandırır (Sel, 2000; Bozan, 2014; Koçak, 2019). İstendik davranış değişikliği oluşturma anlamına da gelen olumlu alışkanlıklar kazandırmak, oyunu, eğitimin ayrılmaz bir parçası haline dönüştürmektedir. Öğrenme ortamları, oyun kuram ve uygulamalar arasında bir köprü oluşturmaktadır (Akin ve Atıcı, 2015; Akin, Kıztanrı ve Edip, 2021). Bu sayede oyunların eğitimciler için önemli yardımcıları olduğu düşünülmektedir. Oyunlar ayrıca geçmişten günümüze ya da günümüzden geleceğe aktarımlar sağlamaktadır (Yıldız ve Koçak, 2022). Oyunun bu yönü sayesinde kültürel oyunlarımızı ve zenginliklerimizi gelecek nesillere aktarmak için bir fırsat oluşturmaktadır (Özyürek, Şahin ve Gündüz, 2018). Bu fırsatları geleneksel çocuk oyunları sayesinde eğitimciler bulmaktadır. Geleneksel çocuk oyunları, hayatımız boyunca değer verilmesi saklanması ve nesillerden nesillere aktarılması gereken bir hazinedir. Çocuklarımızın gelişim alanlarına olumlu yönde katkı sağlayabilecek, kültürel açıdan zevkli ve değerli etkinliklerdir (Petrovska, Sivevska ve Cackov, 2013). Geleneksel çocuk oyunları fiziksel, yaratıcılığın ve iletişimin temellerine dayanan oyunlardır (Hazar, Demir ve Dalkıran, 2017; Kacar, 2020). Bu oyunları oynatan öğreticilerin öz yeterlikleri iyi düzeyde olduğunda, çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin de geliştiği görülmüştür (Mamak, Temel ve

Kangalgil, 2020; Küçükbiş, Özkurt, Sirkeci ve Öztürk, 2022). Çocuklar, toplumumuzun ve kültürümüzün temel yapı taşlarından biridir. Çocuklar bu oyunlar ile sosyal çevreleriyle etkileşim halinde bulunarak; yaşadıkları toplumun statü ve normlarını oyunlar sayesinde öğrenmeye başlarlar (Kaçar, 2020; Temel ve Kangalgil, 2021). Sadece bu normlar ile değil, beden eğitimi ve spor derslerinin kazanımları aracılığıyla da çocuklarımız bütünsel (bilişsel, sosyal, duyuşsal ve fiziksel) olarak gelişim göstermektedir (Mamak vd., 2020; Yıldız ve Kangalgil, 2021). Eğitim ve öğretimde öğrenciyi merkeze alacak öğrenme yaklaşımları, öğrencilerin hem bilişsel hem de bedensel gelişimlerine olanak tanıyacak şekilde fikirler barındırmaktadır (Erturan ve Göde, 2008). Bu fikirlerin eğitime yansımalarından bir tanesi de Howard Gardner tarafından ortaya atılan çoklu zekâ kuramıdır.

Howard Gardner; farklı zekâ alanlarının eğitim ortamlarında kullanılmasının öğretene ve öğrenenler için eğitimin kalitesini artıracaklarını ifade etmiştir (Gardner, 1999). Çoklu zekâ kuramına göre, insanların zekâları farklı zekâ alanlarından oluşmaktadır (Armstrong, 2000). İnsanların öğrenme durumları, düşünme biçimleri, problem çözme şekilleri, kendine özgü araç-gereç ve karakterleri ile birbirlerinden ayrılan sekiz zekâ alanının olduğunu ifade etmektedir (Kelly, 2008). Eğitimde bireysel farklılıkların olduğunu savunan çoklu zekâ kuramına uygun şekilde uyarlanmış derslerde, öğrencilerin derslere daha çok etkin olarak katıldığı ve motivasyonlarının arttığı görülmüştür (Campbell, 1992). Başka bir araştırmada ise, çoklu zekâ anlayışına göre öğrencilerin kolay öğrenebildikleri ve bu bilgileri daha uzun süre saklayabildikleri görülmüştür (Rettig, 2005). Öğrenen bireylerin zayıf ve baskın yönlerini belirlemek amacıyla Gardner, öğrenmelerin en az sekiz farklı yolunun olduğunu savunmuş ve bu yolların da sözel, matematiksel, görsel, müziksel, içsel, sosyal, doğasal ve bedensel (kinestetik) zekâ olduğunu söylemiştir (Gardner, 1999). Bu alanlardan bedensel zekâ; bireyin duyu ve düşüncelerini anlatmak ve vücudunu kullanmadaki (atlet, aktör ve dansçı vb.) ustalığı veya ellerini kullanma (cerrah, tamirci ve heykeltıraş vb.) ya da elleriyle yeni şeyler üretebilme yeteneği olarak ifade edilmektedir (Saban, 2004). Bu zekâ alanına sahip kişiler; denge, esneklik, güç, koordinasyon ve hız gibi yetenek ve becerileri bir arada kullanabilmekte ve bu bireyler en iyi şekilde yaparak yaşayarak öğrenmektedir (Maasjo, 2002). Temel eğitim döneminde devinimsel becerilerin kazanılması önemli bir yer tutmaktadır (Erturan ve Göde, 2008). Temel eğitimin ikinci kademesinde (ortaokul) ise; hareket yetkinliği, aktif ve sağlıklı hayat öğrenme alanları içerisinde *"Birleştirilmiş hareket becerilerini çeşitli oyun ve etkinliklerde gösterir"*, *"Verilen ritim ve müziğe uygun adımları uygular"*, *"Fiziksel etkinliklere düzenli olarak katılır"*, *"Geleneksel çocuk oyunlarını tanır"* kazanımları yer almaktadır (MEB, 2018). Bu kazanımlar ağırlıklı olarak devinimsel becerileri içermektedir. Ayrıca okul takımlarına katılmak ve aktif spor yapmak gibi motorik beceriler ile bedensel zekâ arasında pozitif ilişki olduğu savunulmaktadır (Lazear,

2001). Bedensel zekâ gelişimi, motor beceri gelişimi ve fiziksel olarak aktif olma durumları göz önüne alındığında, ilköğretim ikinci kademedeki geleneksel oyun oynamanın bedensel zekâ gelişimine ne düzeyde etki ettiği sorusu merak uyandırmaktadır. Literatürde geleneksel çocuk oyunları ile ilgili yapılan çalışmaların (Savaş ve Gülüm, 2014; Renk, 2019; Sallabaş, 2020; Renk, İbiş ve Aktuğ, 2020; Yıldız ve Koçak, 2022; Küçükibiş vd., 2022) az yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Yapılan bu çalışmalarda bedensel zekâ durumlarına bakılmamış genellikle eğitime katkısı, motorik becerilere etkisi, spor yapma durumları ya da bilişsel durumlar araştırılmıştır. Eğitim ve öğretim kurumları olan okullarda beden eğitimi ve spor dersi kazanımları da dikkate alındığında ilköğretim ikinci kademedeki çocukların geleneksel çocuk oyunlarını oynadıklarında bedensel zekâya ne derecede etki edeceği diğer alan araştırmalarından farklılık oluşturmakta olup alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle araştırmada: geleneksel çocuk oyunlarının ortaokul öğrencilerinde bedensel zekâya etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada yarı deneysel olan araştırma modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2016). Deney ve kontrol grupları oluşturulurken sınıflama yapıldığından araştırma deneysel model olarak tasarlanmıştır. Deneysel araştırmalar, alınabilecek bütün şartlar kontrol altına alınarak, problemlerin çözümüne yönelik uygulanan programın, çözüm sürecindeki etkisini ortaya çıkarmak amacıyla yapılır (Özmen, 2015). Geleneksel Çocuk Oyunları Federasyonu tarafından ülkemizde çocuklara oynatılan oyunlardan seçilerek mendil kapmaca, halat çekmece, seksek, yakan top, çuval yarışı ve tombik oyunları oynatılmıştır (COSKF, 2022). Araştırma kontrol ve deney grupları olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır. Planlanan geleneksel çocuk oyunları deney grubu öğrencilerine 10 hafta boyunca, haftada 4 saat olmak üzere oyun programı olarak uygulanmıştır. Bu oyunlar geleneksel çocuk oyunlarına yönelik eğitim almış beden eğitimi ve spor öğretmeni tarafından oynatılmıştır. Kontrol grubunda bulunan öğrencilere ise beden eğitimi ve spor dersi içeriğine uygun olarak dersler işlenmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırmada deneysel model uygulandığından deney ve kontrol grupları oluşturulmuş ve "araştırma grubu" olarak nitelendirilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020; Can, 2019). Araştırmaya katılan öğrencilere ulaşmak ve dengeli dağılım yapabilmek, araştırmacılara gerek zaman gerekse ekonomik açıdan büyük tasarruf sağladığı için, araştırma yapılacak okul ve gruplardaki öğrenciler amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme tekniğine göre seçilmiştir (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırma grubunu Sivas ili Ulaş ilçesinde bulunan Vali Lütfi Tuncel Ortaokulunda 2022-2023 eğitim öğretim

yılında 5. sınıfta öğrenim gören 10-11 yaş grubu öğrencileri oluşmaktadır. Kontrol grubunda 25, deney grubunda 25 olmak üzere araştırma grubu toplam 50 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmaya başlamadan önce, Aksaray Üniversitesi, İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan, 24.06.2022 tarihinde 04-07 protokolü ve E-34183927-000-00000731614 karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır. Araştırmaya alınan öğrencilerin demografik bilgileri aşağıdaki tablo 1'de belirtilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan öğrenciler, araştırmaya dâhil edilmeden önce velileri ile görüşmüş ve araştırma süreci hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden velilerden veli izin belgesi alınmıştır. Araştırma ile ilgili bilgileri almak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bilgi formu ile öğrencilerin cinsiyet, yaş ve spor yapma durumu gibi bilgiler edinilmiştir. Öğrencilerin bedensel zekâ seviyelerini belirlemek için ise Saban (2001) tarafından geliştirilmiş olan Çoklu Zekâ Alanları Envanteri (ÇZAE) bedensel zekâ boyutu kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipi bir envanterdir. Ölçekte bedensel zekâ ile ilgili 10 soru içermektedir. Bedensel zeka alanından alınabilecek puan 10-50 aralığındadır. ÇZAE güvenilirlik kat sayısı bedensel zeka alanı için 0.83'tür (Saban, 2001).

ÇZAE İçin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Bu bölümde Çoklu Zeka Alanları Envanteri (ÇZAE) Bedensel Zeka boyutunun, geçerlik ve güvenirlik çalışmasına yer verilmiştir. Analiz öncesinde uç değerler, çok değişkenli normal dağılım, çoklu bağlantı sorunu ve değişkenler arasındaki doğrusal ilişkiler analiz edilmiştir. İncelemelerde kayıp verinin olmadığı görülmüş ve herhangi bir değer atamasına gidilmemiştir. Uç değerler incelendiğinde, verilerde uç değer olmadığı görülmüştür. Çok değişkenli normal dağılımını incelemek için Bartlett Küresellik Testi kullanılmıştır. Bartlett Küresellik Testi sonucunda ortaya çıkan anlamlılık değeri, 0,05'ten daha düşük olmalıdır (Büyüköztürk, 2018). Analizde elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de Bartlett Küresellik Testi sonuçlarını göre, $\chi^2=8297,863$, $Df=381$ ve $p=0,000$ değerleri elde edilmiştir. Bu değerler ışığında, verilerin çok değişkenli normal bir dağılım gösterdiği söylenebilir. (Büyüköztürk, 2018). Sonraki aşamada bedensel zekâ alanını oluşturan 10 maddenin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Ortaya çıkan değerler maddelerin dağılım özelliklerine bakılarak normal dağılım gösterip göstermediğinin kontrol edilmesine olanak tanımıştır. Maddelerin basıklık çarpıklık değerleri aşağıdaki tablo 3'de belirtilmiştir.

Tablo 3'deki değerler incelendiğinde bedensel zekâ boyutunu oluşturan maddelerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal değer aralığında olduğu görülmüştür. Bu değerlerin ± 2 aralığında kabul edilebilir olduğu ifade edilmektedir (Field, 2009). Boyutu oluşturan maddelerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin bu aralıkta olduğu görülmektedir. Buna göre maddelerin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılabilir. Envanterin yapı geçerliği

için Doğrulatory Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. DFA, önceden belirlenmiş bir faktöriyel oluşumun doğrulanmasını sınamak amacıyla yapılmaktadır (Şimşek, 2006). DFA için farklı bir örneklem grubu üzerinde çalışılmıştır. Literatürde örneklem büyüklüğünün 130 ve üzerinde olmasının DFA için yeterli olacağı belirtilmektedir (Hair, Black, Tatham ve Anderson, 2010). Bu nedenle örnekleme 150 öğrenci alınmıştır.

Yapılan araştırmada, DFA'da en çok kullanılan indekslerin, Ki-kare değeri/serbestlik derecesi, Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) ve Standartlaştırılmış Hataların Ortalama Karekökü (SRMR) olduğu görülmüştür. Bu indekslerden GFI, AGFI, CFI ve NNFI indekslerinin ≥ 0.90 ve RMSEA indeksinin < 0.10 kriterine uygun olduğunda kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Hu ve Bentler, 1999). Ki-kare değeri/serbestlik derecesi indeksinin beş veya altında bir değere sahip olduğunda kabul edilebilir olduğu belirtilmektedir (Şimşek, 2007). DFA analiz sonuçları aşağıdaki tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, Bedensel Zekâ boyutuna ilişkim yapılan DFA sonucunda ortaya çıkan uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar envanterin ölçmeyi amaçladığı yapıyı geçerli olarak ölçtüğünü göstermektedir. Envanterin iç tutarlık katsayısını incelemek için yapılan Cronbach Alpha analizinde iç tutarlılık katsayısı 0.832 bulunmuştur. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısının 0.70 ve üzerinde olması durumunda yeterli güvenilirliği sağladığı belirtilmektedir (Nunnally, 1978). Bu katsayıya göre envanterin güvenilir sonuçlar verdiği söylenebilir. Yapılan analizler Çoklu Zeka Alanları Envanteri'nin Bedensel Zeka boyutunun geçerli ve güvenilir olduğuna yönelik kanıtlar ortaya koymuştur.

Bulgular

Kontrol ve deney gruplarının öntest puan ortalamaları sırasıyla 21,10 ve 19,60 bulunmuştur (Tablo 5). Mann Whitney U testi sonucunda kontrol ve deney grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. $U = 125,000$, $p > 0,050$. Kontrol ve deney grubu öntest puan ortalamalarının istatistiksel olarak birbirinden farklı olmadıkları görülmektedir.

Kontrol ve deney gruplarının sontest-öntest fark ortalamaları sırasıyla 26,56 ve 34,20 bulunmuştur (Tablo 6). Mann Whitney U testi sonucuna göre kontrol ve deney grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. $U = 0,500$, $p < 0,050$. Deney ve kontrol grubu sontest-öntest puan ortalamalarının, istatistiksel olarak birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılık deney grubu lehinedir.

Deney sürecine katılan öğrencilerden, deney sonrasında 39 öğrencide pozitif artış, 9 öğrencide negatif yönde düşüş olduğu görülürken, 2 öğrencide herhangi bir değişiklik meydana gelmediği görülmüştür (Tablo 7). Deney sonrası öğrencilerin genelinde tüm parametrelerde pozitif yönde puanları yükselmiştir.

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre bedensel zekâ düzeyleri sontest-öntest puan ortalamaları karşılaştırıldığında herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğrencilerin bedensel zekâ düzeyleri sontest-öntest puan ortalamaları karşılaştırıldığında herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan öğrencilerin bedensel zekâ düzeyleri, spor yapma durumuna göre son test - ön test puan ortalamaları karşılaştırıldığında, herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri Tablosu

Tablolar	Gruplar	f	%
Cinsiyet	Kız	28	56,0
	Erkek	22	44,0
	Toplam	50	100,0
Sınıf	10. Sınıf	26	52,0
	11. Sınıf	24	48,0
	Toplam	50	100,0
Spor Yapma Durumu	Evet	18	36,0
	Hayır	32	64,0
	Toplam	50	100,0

(f = Kişi Sayısı, % = Yüzdellik)

Tablo 2: Çoklu Zeka Alanları Envanteri Barlett Küresellik Testi Sonuçları

	Approx. Chi-Square	8297.863
Bartlett's Test of Sphericity	Df	381
	Sig.	0.000

Tablo 3. Bedensel Zekâ Boyutu Maddeleri Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Maddeler	Basıklık	Çarpıklık
1	-1.07	-1.16
2	.39	-1.35
3	1.51	-.73
4	.68	-.82
5	.08	-.59
6	-.33	-.47
7	.60	-1.35
8	.42	-.88
9	-1.29	-1.16
10	.87	-.32

Tablo 4. Bedensel Zekâ Boyutuna İlişkin Doğrulatoryı Faktör Analizi Model Uyum Sonuçları

Uyum İndeksi	Ölçülen Değer	Olmaması Gereken Değer	Uyum Sonucu
χ^2/sd	3,197	$2 \leq \chi^2/sd \leq 5$	Kabul edilebilir
GFI	0,91	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$	Kabul edilebilir
AGFI	0,89	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$	Kabul edilebilir
RMSEA	0,083	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.10$	Kabul edilebilir
NNFI	0,910	$0.90 \leq NNFI < 0.95$	Kabul edilebilir
CFI	0,930	$0.90 \leq CFI < 0.95$	Kabul edilebilir
SRMR	0,090	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	Kabul edilebilir

Tablo 5. Öğrencilerin Bedensel Zekâ Düzeylerine Yönelik Öntest Puanlarının Karşılaştırılması

Test	Grup	n	Ortalama	U	P
Ön Test	Deney	25	19,60	125,000	,147
	Kontrol	25	21,10		

Tablo 6. Öğrencilerin Bedensel Zekâ Düzeylerine Fark Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Deney Grubu	25	34,20	301,50	,500	,001
Kontrol Grubu	25	26,56	210,50		

*(p<.05)

Tablo 7. Öğrencilerin Bedensel Zekâ Düzeylerine Yönelik Son test ve Ön test Puanlarının Karşılaştırılması

Son Test- Ön Test	Sıra	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	P
Bedensel Zekâ	Negatif Sıra	9	12,30	113,00	-3,010	,001*
	Pozitif Sıra	39	36,75	243,32		
	Eşit	2				

*(p<.05)

Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Bedensel Zekâ Düzeylerine Yönelik Fark Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	Özellik	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Cinsiyet	Erkek	28	28,60	266,50	152,500	,352
	Kız	22	25,16	252,10		

Tablo 9. Öğrencilerin Yaş Değişkenine Göre Bedensel Zekâ Düzeylerine Yönelik Son Test-Ön Test Fark Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	Özellik	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Yaş	10 Yaş	23	26,35	253,50	161,500	,376
	11 Yaş	27	23,50	239,00		

Tablo 10. Öğrencilerin Spor Yapma Durumuna Göre Bedensel Zekâ Düzeylerine Yönelik Son Test-Ön Test Fark Puanlarının Karşılaştırılması

Değişken	Özellik	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Spor Yapma Durumu	Evet	19	19,35	222,50	154,500	,360
	Hayır	31	22,65	246,00		

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre, 10 hafta boyunca, haftada 4 saat olmak üzere oynatılan geleneksel çocuk oyunlarının, ortaokul öğrencilerinin bedensel zekâ düzeylerini arttırdığı tespit edilmiştir. Cinsiyet, yaş ve spor yapma değişkenlerinde ise herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Alanyazın tarandığında araştırma sonuçları ile tutarlılık gösteren çalışmalara rastlamak mümkündür. [Boreham ve Riddoch](#) (2001) tarafından yapılan "The Physical Activity, Fitness and Health of Children" isimli çalışmaya göre, beden eğitimi etkinliklerinin ve oyunların bedensel zekâ gelişimini desteklediği tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve oyunlar içerisindeki motor becerilerin gelişiminin bedensel zekâ gelişimi ile bağlantılı olduğunu Gardner şu şekilde açıklamaktadır: İnsanlar bir harekete başlamadan önce beyin bu hareketi programlar, hareket esnasında bedensel duyumuz hareketin genişliğini, kuvvetini, zamanlamayı ve bunun yanında kas ve eklem gruplarını kontrol eder. Bedensel duyunun gelişmesi motor becerilerinin de profesyonelleşmesini sağlayabilmektedir (Gardner, 2004). Başka bir çalışmada, 8-10 yaş aralığındaki öğrencilere beden eğitimi spor dersinde oynatılan oyunların, öğrencilerin bedensel zekâ gelişimlerine olumlu etkilerinin olduğu gözlenmiştir (Cengiz ve Pulur, 2008). Beden eğitimi ve spor derslerinde işlenen konuların ve oynatılan oyunların da öğrencilerin bedensel gelişimlerine olumlu katkıları vardır (Akoğuz vd., 2016). Çocuklar oyun içerisinde sürekli olarak zihinsel faaliyetler içerisindedirler. Oyun esnasında çocuklar sürekli olarak algılama, simgeleme, düşünme, kavrama, yeni nesnelere tanıma ve kullanma gibi zihinsel faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Oyunlar için çocukların zihinsel antrenmanları da denilebilir (Özer vd., 2006). Girme (2012) tarafından yapılan bir çalışmada ilköğretim beden eğitimi ve spor dersi kazanımları içerisinde yer alan geleneksel çocuk oyunlarının, öğrencilerin hem bilişsel hem de bedensel olarak geliştirmeye olanak sağladığı ifade edilmiştir. Gaziantep çocuk oyunları adlı başka bir çalışmada ise oyunların çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişim alanlarına olumlu yönde katkılarının olduğu ifade edilmektedir (Gökşen, 2014). İlköğretim de oyun ve fiziki etkinlikler dersi ile yapılan başka bir çalışmada ise; geleneksel çocuk oyunlarının ders içeriğinde yer alması hem kültürel değerlerimize hem de çocukların çok yönlü gelişmeleri açısından önemli olduğu vurgulanmıştır (Celayir, 2015). Budak (2016) tarafından, geleneksel çocuk oyunlarına yönelik yapılan bir çalışmada, oyunların çocukların ritim duygularını geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. "Çocuk oyunlarının, çocukların gelişim alanlarına yönelik etkilerinin geçmiş ve günümüz bağlamında incelenmesi" bir çalışmada da benzer şekilde, çocuk oyunlarının, çocukların bilişsel ve bedensel gelişim alanlarını geliştirdiği ifade edilmiştir (Arslan ve Dilci, 2017). Çiftçi'nin (2019) yaptığı; sporun orta öğretim öğrencilerinin bedensel zekâ düzeylerine etkisi isimli çalışmada da spor yaptırılan öğrencilerin bedensel zekâ düzeylerinde artış olduğu görülmüştür. Bu bilgiler

doğrultusunda geleneksel çocuk oyunlarının bilişsel becerilere olumlu katkılarının olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmada; cinsiyet ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Neville'in (2000) yaptığı çalışmada, cinsiyet ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Hande, Karakaş, ve Gizdem (2015) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada cinsiyet ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde yapılan başka bir çalışmada da spor lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ puanları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna varılmıştır (Çalı ve Kangalgil, 2020; Ferik, 2022). Alan yazında araştırma bulguları ile farklılık olan çalışmalara da rastlamak mümkündür. Tekin'in (2009) yaptığı çalışmada, cinsiyet ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın kız öğrencilerin lehine olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmada; yaş ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Cimili'nin (2017) yılında yaptığı çalışmada da yaş değişkeni ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Soy'un (2019) yaptığı çalışmada da benzer şekilde 8-10 yaş grubundaki öğrencilerin bedensel zekâ puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmaların sonuçları yapılan bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Araştırmada; spor yapma durumu ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Erturan'ın (2006) yaptığı "beden eğitimi ve spor dersi içeriklerinin bedensel zekâ alanına etkisi" isimli çalışmada spor yapma durumu ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür. Metan ve Küçük'ün (2017) yaptıkları çalışmada ise aynı şekilde spor yapma durumu ve bedensel zekâ puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada öntest ile sontest arasında geçen iki aylık sürenin incelenen değişkenler ile bedensel zekâ puanları arasında anlamlı fark oluşturmaya yetecek bir süre olmayabileceği düşünülmektedir. Zekâ gelişiminde çevresel faktörlerin ve uzun süreli eğitimlerin etkili olduğu düşünüldüğünde, geleneksel çocuk oyunları oynatma sürecinin, daha uzun süreli planlanmasının daha etkili sonuçlar verebileceğini söyleyebiliriz.

Öneriler

Geleneksel çocuk oyunlarının bedensel zekâ gelişimine katkısı göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin hem fiziksel becerilerinin hem de kültürel bilinçlerinin güçlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buradan hareketle, Millî Eğitim Bakanlığı'nın beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarında geleneksel çocuk oyunlarına daha fazla yer vermesi önerilir. Geleneksel çocuk oyunlarının ilköğretimin bütün kademelerinde uygulanması, bu oyunların

yaygınlaştırılmasına ve çocukların fiziksel aktivite düzeylerinin artmasına yardımcı olabilir.

Kaynaklar

- Akandere, M. (2003). *Eğitici Okul Oyunları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Akın, E., Kızıtanrı, S., Edip, D. (2021). Çocuk Oyunları ve Oyunların Bireylerin Gelişimine Katkısı (Mardin Çocuk Oyunları Örneği). *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 785-798.
- Akın, F., Atıcı, B. (2015). Oyun Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrenci Başarısına ve Görüşlerine Etkisi. *Türk Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 75-102.
- Akoğuz, Y. N., Kalkavan, A., Özdilek, Ç. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(2), 404-411.
- Armstrong, T. (2000). *Multiple Intelligences in The Classroom*. Alexandria: ASCD Publishing.
- Arslan, A., Dilci, T. (2018). Çocuk Oyunlarının Çocukların Gelişim Alanlarına Yönelik Etkilerinin Geçmiş ve Günümüz Bağlamında İncelenmesi (Sivas İli Örnekleme). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(1), 47-59.
- Boreham, C., Riddoch, C. (2001). The Physical Activity, Fitness and Health of Children. *Journal of Sports Sciences*, 19(12), 915-929
- Bozan, N. (2014). Okul Öncesi Eğitimde Oyunun Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2157-2166.
- Budak, M. (2016). *Geleneksel Çocuk Oyunlarının Oryantasyon ve Ritim Yeteneği Üzerine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya, Türkiye.
- Büyükoztürk, Ş. (2016). *DeneySEL Desenler: Öntest-Sontest Kontrol Grubu, Desen ve Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi
- Büyükoztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Campbell, B. (1992). Multiple Intelligences in Action. *Childhood Education*, 68(4), 197-200.
- Can, A. (2019). *Spss ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Celayir, İ. (2015). *İlkokul Programı Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersinin İşlevselliğinin ve Geleneksel Çocuk Oyunlarının Uygulanabilirliğine Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı. Elazığ, Türkiye.
- Cengiz, Ş. Ş., Pulur, A. (2008). 12 Haftalık Futbol Eğitiminin 8-10 Yaş Grubu Çocukların Bedensel/Kinestetik ve Müzik Zekâ Gelişimi Üzerine Etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 165-173.
- Cimilli, V. (2017). *Spor Lisesi Öğrencilerinde Bedensel/Kinestetik Zekâ ile Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Erzurum, Türkiye.
- Çalı, O., Kangalgil, M. (2020). Spor Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Çoklu Zekâ Alanlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (İç Anadolu Bölgesi Örneği). *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 49-57.
- Erturan, A, G. (2006). *İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinde Beden Eğitimi Ve Sporun Bedensel/Kinestetik Zekâ Alanı Üzerine Etkisi: Denizli İli Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı, Denizli, Türkiye.
- Erturan, A, G., Göde, O. (2008). İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zekâ Erişilerinin Cinsiyet ve Spor Yapma Durumlarına Göre Karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 19 (1), 23-34.
- Ferik, A, O. (2021). *Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Balıkesir, Türkiye.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*. London: Sage Publications.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st century*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (2004). *Zihin Çerçevesi Çoklu Zekâ Kuramı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Hande, B. A., Karakaş, G., Gizdem, S. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bedensel/Kinestetik Zekâsı ile Akademik Başarılarının İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 66-74.
- Hair, J. F., Black, W. C., Tatham, R. L., Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hazar, Z., Demir, T. G., Dalkıran, H. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Geleneksel Oyun ve Dijital Oyun Algılarının İncelenmesi: Karşılaştırmalı Metafor Çalışması. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 15(4),179-190. DOI: https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000334
- Hu, L. T., Bentler, P. M. (1999). Cut Off Criteria For Fit Indexes in Covariance Structural Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55
- Kacar, D. (2020). *Geleneksel Çocuk Oyunlarının İnternet Bağlılığı, Sosyal Beceri ve Stres Düzeyine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı. Ankara, Türkiye.
- Kelly, D. (2008). Adaptive versus Learner Control in a Multiple Intelligence Learning Environment. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 17(3), 307-336.
- Koçak, Ç. V. (2019). Çocukların Gelişim Dönemi Özellikleri ve Sporun Gelişim Alanları Üzerindeki Etkileri. Umut C., Cüneyt T., Çalık Veli K. (Dü) içinde, *Çocuklar için Spor Eğitimi* (s. 1-14). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Küçükbiş, H. F., Özkurt, B., Sirkeci, H., Öztürk, O. (2022). Geleneksel Oyun ve Geleneksel Çocuk Oyunlarının Eğitim-Öğretim Programlarındaki Yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(83), 1422-1436.
- Lazear, D. (2001). Multiple Intelligences in the Brain Based Classroom: Teaching the Way the Brain Learns. Glenview IL: Skylight Publishing.
- Maasjo, D. (2002). *Blackfoot, Hidatsa and Lakota Sioux Student's Perceptions Regarding Preferred Learning Styles Based on Gardner's Multiple Intelligences*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). University Of South Dakota, South Dakotai, America.
- Mamak, H., Temel, A., Kangalgil, M. (2020). Examining The Self-Efficacy of Primary School Teachers and The Problems Encountered in Physical Education and Game Course.

- Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 15(3), 336-358. DOI: 10.29329/epasr.2020.270.16
- MEB. (2018). Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018120201950145-BEDEN%20EGITIMI%20VE%20SPOR%20OGRETIM%20PROG RAM%202018.pdf>
- Metan, H., Küçük, V. (2017). 12-14 Yaş Grubu Düzenli Spor Yapan ve Yapmayan Bireylerin Çoklu Zekâ Yönüyle Karşılaştırılması. *Journal Of International Social Research*, 10(49). 327-333.
- Neville, A. L. (2000). *Native American Students' Self Perceptions Regarding Gardner's Multiple Intelligences*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). South Dakota State University, Soutf Dakota, America.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometrictheory*. New York: McGraw-Hill.
- Özgün, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B., Bozkuş, T. (2017). Hentbolcuların Spora Özgü Başarı Motivasyonu ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 83-94.
- Özmen, H. (2015). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. M. Mustafa (Dü) içinde, *Araştırma ve Temel Özellikleri* (s. 9-11). Ankara: Pegem Akademi.
- Özyürek, A., Çavuş, Z. (2016). İlkokul Öğretmenlerinin Oyunu Öğretim Yöntemi Olarak Kullanma Durumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2157-2166.
- Özyürek, A., Şahin, F. T., Gündüz, Z. B. (2018). Nesilden Nesile Kültürel Aktarımda Oyun ve Oyuncakların Rolü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(1), 1-12.
- Petrovska, S., Sivevska, D., Cackov, O. (2013). Role Of The Game in The Development Of Preschool Child. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 92, 880-884.
- Renk, M., (2019). *10-13 Yaş Grubu Çocuklarda Oyunsal Etkinliklerin Dikkat Gelişimine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Niğde, Türkiye.
- Renk, M., İbiş, S., Aktuğ, Z., B. (2020). 10-13 Yaş Grubu Çocuklarda Oyunsal Etkinliklerin Dikkat Gelişimine Etkisi. *Gaziantep Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 181-193. <https://doi.org/10.31680/gaunjs.675451>
- Rettig, M. (2005). Using The Multiple Intelligences to Enhance Instruction For Young Children and Young Children With Disabilities. *Early Childhood Education Journal*, 32(4), 255-259.
- Saban, A. (2001). *Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim*. Ankara: Nobel Yayın dağıtım.
- Saban, A. (2004). *Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Sallabaş, M. (2020). Halk Biliminin İşlevleri Bağlamında Geleneksel Çocuk Oyunları: RTÜK Çocuk Oyunları. *Milli Folklor*, 16(126), 99-109.
- Savaş, E., Gülüm, K. (2014). Geleneksel Oyunlarla Öğretim Yöntemi Uygulamasının Başarı ve Kalıcılık Üzerine Etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 183-202.
- Sel, R. (2000). *Okulöncesi Çocuklarına Oyunlar-Rondlar*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Seyrek, H., Sun, M. (2003). *Okul Öncesi Eğitiminde Oyun*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınlar.
- Soy, E. (2019). *8- 10 Yaş Grubu Çocuklarda Sporda Yetenek Seçimi ile Kinestetik Zekâ ve Fiziksel Öz Saygınlık Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Ankara. Türkiye.
- Şimşek, N. (2007). *Öğrenmeyi Öğrenmede Alternatif Yaklaşımlar*. Ankara: Asil Yayınları.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayınları.
- Tekin, M. (2009). *Orta Öğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerden Spor Yapan ve Yapmayanlar Arasındaki Yaratıcılık ve Çoklu Zekâ Alanlarının Araştırılması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Ankara. Türkiye.
- Temel, A., Kangalgil, M. (2021). Oyun ve Fiziki Etkinlikler Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının Gerçekleşmesine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *Millî Eğitim Bakanlığı*, 50(229), 445-462. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1557545>
- Uskan, S. B., Bozkuş, T. (2019). Eğitimde Oyunun Yeri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 123-131.
- Yaşartürk, F., Bilgin, B. (2018). Üniversitede Öğrenim Gören Hentbolcuların Serbest Zaman Tatmin ve Yaşam Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 50-60.
- Yaşartürk, F., Yılmaz, H. (2019). Rekreatif Etkinliklere Katılan Kamu Personellerinin İş Stresi ve Serbest Zamanda Algılanan Özgürlük Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1325-1335.
- Yıldız, R., Kangalgil, M. (2021). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi ve Spor Dersi kazanımlarının Gerçekleştirilmesine İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Toplum Araştırma Dergisi*, 18(40), 1-16.
- Yıldız, R., Koçak, Ç., V. (2022). Geleneksel Çocuk Oyunlarının İlkokul Öğrencilerinin Karar Verme Becerilerine Etkisi. *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, 3(2): 38-44.
- Yüksel, F. (2002). Yönetici Adaylarının Mantıklı Karar Verme ve Problem Çözme Beceri Düzeylerinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 27(125), 8-16.
- Yüksel, Ö. (2006). *Davranış Bilimleri*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Yüksel, S. (2011). *Diyarbakır Halk Eğitimi Merkezlerindeki Takı Tasarımı Eğitim Programının İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Anabilim Dalı. Ankara. Türkiye.